

RAZSTAVA

»ETNOLOŠKA TOPOGRAFIJA OBČINE ČRNO MELJ«

V BELOKRANJSKEM MUZEJU V METLIKI JESENI 1985

Kustos Belokranjskega muzeja Andrej Dular je jeseni 1985 ob zaključnem delu za etnološko topografijo občine Črnomelj pripravil etnološko razstavo v Ganglovem razstavišču Belokranjskega muzeja v Metliki, ki se je februarja 1986 preselila tudi v Črnomelj, spomladi pa še v Kranj in Ljubljano.

Avtor razstave je že v letu 1984 pripravil razstavo z naslovom Gradivo za etnološko topografijo občine Črnomelj, kjer je predstavil le del celotne naloge in pri kateri se je omejil na prikaz slikovnega, grafičnega gradiva in besedil. Tudi jedro te razstave so fotografije, grafikoni in skrajšana besedila, razstavo pa dopolnjujejo predmeti s poudarkom na nasprotju med tradicionalno kulturo in inovacijami. Tako je v samem razstavnem prostoru na enem mestu prikazano »odlagališče« odsluženega tradicionalnega kmečkega orodja, na drugi strani pa sodobna traktorska kosilnica. Na dvorišču muzeja je avtor ob starem transportnem sredstvu, lojtrskem vozu, postavil osebni avtomobil »fičko«. Razstavo je spremljalo tudi vzporedno predvajanje dveh dokumentarnih filmov: pletenje vrvi in delo na žagi venecijanki na vodni pogon. V podrobnejše in vsebinske opise posameznih poglavij se na tem mestu ne bi poglobljali, ker veljajo za celotno etnološko topografijo enotna načela in ker imamo zdaj pred seboj tudi že natisnjen zvezek Etnološke topografije občine Črnomelj, ki pa, žal, ob razstavi še ni izšel.

Poudariti pa moramo pomen razstave iz več razlogov. Razstava je prvi oziroma drugi poskus, če upoštevamo tudi razstavo Gradivo za etnološko topografijo občine Črnomelj, muzejske predstavitev etnološkega topografskega dela, obenem pa je to prva predstavitev vseslovenske etnološke strokovne naloge javnosti v obliki muzejske razstave. Z razstavo je avtor odprl tudi razpravo o ustreznosti predstavitve etnološke topografije in o njenih možnih različnih oblikah.

Kljub nekaterim pripombam na strokovnem pogovoru ob okrogli mizi, da je razstava morda preveč strokovno naravnana in to zlasti za laičnega obiskovalca, ne smemo spregledati, da je to prvi poskus in da avtor ni nameraval vsiliti svojega vzorca prikaza drugim sodelavcem pri etnološki topografiji slovenskega etničnega ozemlja, marveč spodbuditi polemično razpravo o teh vprašanjih. Upoštevati moramo tudi, da je bil pri postavljanju razstave prostorsko in gmotno omejen.

»Opredmetena« postavitev etnološke topografije oziroma načina življenja zadnjega stoletja v eni ali več občinah bi namreč zahtevala večletno načrtno zbiranje potrebnih predmetov, zelo velik razstavni prostor, skupinsko delo, predvsem pa ogromna gmotna sredstva in bi takšna že lahko bila stalna etnološka razstava v posamičnih pokrajinskih muzejih.

Ivica Križ